

Zalm

voorkomen dat hij in dienst is van Nederland. Hij is niet voor niets voorzitter van de Europese Rekenkamer. Hij heeft als eerste een goed beeld van de Europese begroting. Daarover is hij kritisch. Hij is ook de eerste die een goed beeld heeft van de betekenis van de inkomsten en uitgaven van de Europese begroting voor elke lidstaat. Ik zou denken dat dit een zwaar verwijt aan het adres van de Nederlandse regering mag zijn, maar zo vat deze minister het niet op. De heer Engwirda is niet de enige die zich op deze manier uitlaat. Ook de Europese Commissie heeft zich keer op keer in dezelfde zin tegen Nederland uitgelaten en de Raad van State zegt hetzelfde tegen deze minister. Wie heeft hij nog nodig om wakker te worden, om in te zien dat dit een verloren positie is, dat hij in Europa niet verder komt, dat het debat op slot gaat en dat hij daarmee uiteindelijk het hele debat over de financiële perspectieven en de helderheid over de begroting in gevaar brengt?

Minister **Zalm**: Voorzitter. Ook ik ken het onderscheid tussen arm en rijk, maar dat je dit onderscheid kent wil niet zeggen dat je plotseling voor arme landen een andere definitie toepast dan voor rijke landen. De definitie is de definitie. De Commissie vindt het legitiem om te bezien hoe het staat met nieuwe lidstaten en of zij er erg op achteruit- of op vooruitgaan door alle afdrachten van invoerrechten van ook de nieuwe lidstaten mee te tellen. Dus de Nederlandse definitie, de definitie die wij graag hanteren is ook de Europees geaccepteerde definitie. Die definitie is de zogenaamde boekhoudkundige definitie. Die wordt ook door de Commissie gehanteerd bij het bepalen van wat redelijk is aan nettobijdrage voor nieuwe lidstaten. Dus de Commissie ziet zelf wel degelijk het belang van het hanteren van deze definitie in. Wij staan met onze positie bepaald niet alleen.

De heer Vendrik vroeg: wat levert ons dit nu op? Hierop zeg ik: reken maar met ons af als de onderhandelingen achter de rug zijn. Dan kunnen wij zien of dit een goede strategie is geweest. Het is ook niet zo dat wij op dit punt nog nooit iets hebben gerealiseerd. Ik herinner in dit verband aan de onderhandelingen in Berlijn. Toen ging het om een bedrag van weliswaar 1,5 mld. gulden, maar dat is toch een aardig bedrag dat wij toen aan korting hebben gerealiseerd. Bij die onderhandelingen hebben wij steeds deze definitie centraal gesteld. Uiteraard ergert iedereen zich aan iemand die enigszins vasthoudend is. Als wij ons in Europa daardoor laten leiden, kunnen wij beter meteen gaan liggen of thuisblijven. De debatten zijn soms pittig. Er worden allerlei argumenten in de strijd geworpen en dit is de strategie die wij volgen, teneinde tot een betere verhouding te komen tussen onze afdracht en onze welvaart. Er is dus geen sprake van een verloren positie. De onderhandelingen zijn nog volop gaande en nog niemand heeft iets gewonnen. Wij doen mee in de strijd en het is prettig om daarbij enige steun te hebben.

De opmerking van de heer Vendrik dat de heer Engwirda voorzitter is van de Europese Rekenkamer is niet correct. Hij is één van de 25 leden, toert nu door Nederland en spreekt over onderwerpen die in het rapport van de Europese Rekenkamer niet aan de orde komen. Het staat hem vrij om dat te doen, maar het staat mij ook vrij om te zeggen dat ik daardoor niet veel steun krijg.

De heer **Bakker** (D66): De heer Engwirda heeft gelijk als hij zegt dat de invoerrechten in vergelijking met veel andere afdrachten een wat ander karakter hebben. Hij heeft ook gelijk dat daartegen door Europa al van oudsher op een andere manier wordt aangekeken en hij heeft het recht om dat te zeggen. Ik ondersteun desondanks de woorden van de minister, omdat Nederland nog altijd aan de top van de lijst staat als de invoerrechten worden afgetrokken van de Nederlandse bijdrage. Het is in het belang van Nederland dat de minister bezig is met het opbouwen van een positie in de onderhandelingen en dat hij daar vervolgens zo goed mogelijk uit wil komen. Dat mag ook Nederlands belang zijn en heeft niets te maken met het mislukken of het blokkeren van het Europese project. Het is een kwestie van 25 landen die elk voor zich het beste uit de onderhandelingen willen slepen. Misschien kan de minister bevestigen dat het inderdaad juist is dat Nederland ook zonder invoerrechten nog altijd één van de grootste nettobetalers is.

Minister **Zalm**: Ja.

Vragen van het lid Van Bommel aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking over **misbruik van geld dat bedoeld is voor de hulpactie voor Kosovo**.

□

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. Grote natuurrampen volgen elkaar op: de tsunami in Azië, overstromingen in Amerika en de aardbeving in Pakistan. Steeds wanneer zich een grote natuurramp of een humanitaire ramp voordoet, worden er televisieacties gehouden en vervolgens blijkt dat Nederlanders bereid zijn om gul te geven. Vaak worden tientallen miljoenen euro's opgehaald. De actie ten behoeve van de wederopbouw na de tsunami heeft zelfs een sordige 200 mln. opgeleverd. Ik spreek lof uit voor de organisaties die daartoe in staat zijn gebleken.

In 1999 heeft er een andere grote ramp plaatsgevonden. Die is in de vergetelheid geraakt. Ik doel op de enorme humanitaire ramp in Kosovo. De beelden van grote stromen vluchtelingen kunnen wij ons nog wel herinneren. Die beelden hebben ertoe bijgedragen dat mensen gul gaven. In totaal hebben de samenwerkende hulporganisaties ruim 51 mln. opgehaald. De Nederlandse regering heeft namens de belastingbetaler een bedrag van € 900.000 gegeven. Zes jaar na dato is er nog steeds geen goed financieel verslag verschenen waaruit blijkt waaraan dat geld is besteed. De SP-fractie vindt dat een slechte zaak. De besteding van iedere cent voor hulp moet net als iedere cent voor de belasting aan respectievelijk de gever en de belastingbetaler worden verantwoord. Daar hebben zij recht op.

Zonder een financiële verantwoording van de bestedingen zal het draagvlak voor hulp afbrokkelen. De steun aan mensen die deze soms op korte termijn nodig hebben, zal dan niet meer worden gegeven. Daarbij komt dat het cynisme over deze acties toeneemt, mede als gevolg van het toenemende aantal acties. Dat is een bijzonder slechte zaak. De SP-fractie is daarom blij met de houding van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking, die stelt dat de boeken pas dicht gaan op het moment dat de laatste cent is verantwoord. Ook zijn wij

Van Bommel

blij dat er eindelijk een accountantonderzoek zal worden gedaan naar het laatste eindverslag. Toch vraag ik mij af hoe het zo ver heeft kunnen komen. Het is inmiddels zes jaar later. Twee keer is er een financieel eindverslag ingeleverd. Als het ene na het andere eindverslag wordt ingediend, wordt het dan niet tijd om al in een eerder stadium dwingend op te treden? Is dan de tijd niet aangebroken om tijdslimieten te stellen en te eisen dat er een volledige verantwoording komt?

Is het juist dat er voor de samenwerkende hulporganisaties een andere positie geldt, althans lang geweest is, voor de verslaglegging en de accountantscontrole en dat er een minder gedetailleerd verslag van de samenwerkende hulporganisaties nodig is?

Ik vraag dit mede, omdat de samenwerkende hulporganisaties op hun eigen website melden dat de eindverantwoordelijkheid voor de besteding van de gelden niet bij hen ligt, maar bij de individuele organisaties, zoals Novib en het Rode Kruis. Als dat zo is, vindt de minister het dan wenselijk dat het zo blijft?

Hoe wil de minister voorkomen dat bij acties, na eerder de tsunami en nu de aardbeving in Pakistan, hetzelfde beeld ontstaat dat geld niet wordt verantwoord of erger nog dat dezelfde praktijk ontstaat?

Heeft de minister enig zicht op de besteding van de negen ton aan belastinggeld dat destijds is gedoneerd aan het gironummer?

Is de minister bereid en beschikt zij over de mogelijkheden om eventueel geld terug te vorderen, als uit het onderzoek blijkt dat geld niet wordt verantwoord of verkeerd terecht is gekomen?

□

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Voorzitter. De heer Van Bommel snijdt het punt aan van de hulp aan Kosovo door de samenwerkende hulporganisaties en de afrekening die nog niet rond is. Het is een vervelend punt. Organisaties moeten zich aan de termijn houden en rapporteren binnen twee jaar nadat de hulpactie is afgerond. Het ministerie moet zich houden aan de afspraak dat men drie maanden daarna de boeken kan sluiten. Dat kan echter alleen als wij de juiste informatie hebben. Wij hebben tot op de dag van vandaag niet het juiste beeld. Dat duurt natuurlijk veel te lang.

Dit is de reden waarom wij in september hebben besloten om een extern onderzoek te doen naar de boeken. Het gaat met name om de 2 mln. gulden, nu € 900.000, die de Nederlandse overheid beschikbaar heeft gesteld aan de actie voor Kosovo. Het gaat ook om de 109 mln. gulden die door de Nederlandse bevolking is opgebracht. Wij willen er precieze informatie over hebben, want het dispuut gaat in feite over de vraag of het nu 109 mln. of 112 mln. is geweest. Wij moeten precies weten welk bedrag de samenwerkende hulporganisaties hebben kunnen besteden en waar dat naartoe is gegaan. Het is een slechte zaak voor het draagvlak en een slechte zaak voor de organisaties. Er is de samenwerkende hulporganisaties en de Nederlandse overheid alles aan gelegen om deze zaak nu eens en voor altijd goed aan te pakken op basis van onze huidige ervaring. Het draagvlak voor ontwikkelings samenwerking staat ter discussie, zoals de heer Van Bommel terecht heeft gezegd.

De samenwerkende hulporganisaties hebben overigens in februari van dit jaar met het oog daarop een

nieuw financieel reglement opgesteld om de onderlinge controle te versterken. Er zijn diverse instrumenten ingezet om te monitoren en te evalueren en om de interne doelmatigheid van de bestedingen zichtbaar te maken, maar dat was na de actie voor Kosovo, namelijk vanwege de tsunami. Ik heb hier het derde rapport van de samenwerkende hulporganisaties, die nog tijdens de hulpactie bezig zijn om te verantwoorden wat er al is gebeurd vanwege de grote bedragen die zijn binnengekomen. Dit is accountability, verantwoording afleggen aan de Nederlandse bevolking en aan de Nederlandse overheid. Wij hopen de juiste informatie over de actie voor Kosovo aan het eind van deze maand te hebben, zodat ik begin december met de samenwerkende hulporganisaties de volgende afspraken kan maken.

Binnen een afgesproken termijn moet de financiële en de inhoudelijke verantwoording bij ons ministerie liggen.

Er moet sprake zijn van een accountantscontrole en er moet een gecontroleerd verslag zijn.

Wij moeten zelf binnen drie maanden daarop reageren om de boeken te kunnen afsluiten.

Middelen, of het nu publieksmiddelen of overheidsmiddelen zijn, die niet zijn besteed of waarover geen verantwoording moet worden afgelegd, moeten gewoon terug. Dat geld kan terug naar het Nederlandse publiek en zeker naar de overheid.

Over de effectiviteit, de doelmatigheid, de vraag wat heeft het uiteindelijk opgeleverd, zal worden gesproken met de samenwerkende hulporganisaties. Hoe kan er vanuit de overheid en vanuit de hulporganisaties zelf een sluitend systeem worden opgezet, waardoor precies kan worden aangegeven waaraan welke euro is besteed, en welk effect het geld heeft gehad. Deze voorstellen zal ik met de samenwerkende hulporganisaties gaan bespreken, omdat ik vind dat deze situatie zich nooit meer mag herhalen.

De heer Van Bommel (SP): Ik wil even de puntjes op de i zetten. De minister zegt dat er een afspraak gemaakt is om binnen een bepaalde termijn een financiële verantwoording te geven. Volgens mij was die afspraak er al. Kan de minister ervoor zorgen dat haar ministerie dwingend optreedt als die financiële verantwoording er niet komt of als die onvolledig is. Volgens mij is meer dwang richting de organisaties goed als ze geen eigen verantwoordelijkheid nemen. Verder heeft de minister nog geen antwoord gegeven op de vraag of het wel wenselijk is dat de eindverantwoordelijkheid bij de individuele organisaties blijft liggen. Daar waar samenwerkende hulporganisaties het geld binnenhalen, en alleen maar verantwoording afleggen over de vraag naar welke organisaties dat geld toe gaat, ontstaat er een soort van ketenaansprakelijkheid voor die samenwerkende hulporganisaties richting de onderliggende organisaties die het geld daadwerkelijk moeten besteden. Is het wel wenselijk dat dat zo georganiseerd blijft?

Ik ben het eens met de woorden van de minister over effectieve, doelmatige en rechtmatige inzet van de middelen. Laten wij eerst de rechtmatigheid vaststellen, want er circuleren berichten over geld dat bij de maffia terechtgekomen zou zijn. Het antwoord op de vraag of dat klopt, zal vandaag niet komen. Wellicht komt er meer duidelijkheid door het onderzoek van KPMG. In ieder geval moeten die berichten de wereld uit.

Bij de besteding van de negen ton stelde het ministerie voorwaarden over onder andere de

Van Ardenne-van der Hoeven

organisatiekosten, die niet te hoog mochten zijn. Nu zijn er berichten dat die organisatiekosten wel erg hoog zijn; van de 51 mln. die is binnengehaald voor Kosovo is ruim 15 mln., 30% opgegaan aan kosten. Vindt de minister dat aanvaardbaar of wil zij op dat punt ook aangescherpte normen?

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Bij de overheadkosten hanteren wij al veel langer de stelregel dat de samenwerkende hulporganisaties niet meer dan 3% van het opgehaalde geld mogen besteden aan die overhead. Daar houden zij zich tot nu toe aan, dus dat loopt goed. Voor de overige bulk van het geld waaraan het publiek heeft bijgedragen, hanteert men sinds kort een percentage van ongeveer 6. Dat percentage was in de tijd van de Kosovoactie nog niet aan de orde, en het lijkt me goed om dat punt ook met de SHO te bespreken. Het moet een dwingend percentage worden en niet een vrijwillig percentage. Er moet ook precies duidelijk zijn wat er onder dat percentage valt.

Verantwoording individueel als organisatie, of juist als collectief? Ik wil dat graag met de SHO bespreken en ga daar hier niet op vooruitlopen. Er is nu een sluitend systeem. Er zijn over de SHO tal van rapportages geweest waar tot nu toe niets mis mee was. Er is nu inderdaad een groot probleem bij de Kosovoactie, maar dat wil niet zeggen dat het standaard fout zit met de verantwoording, de rechtmatigheid en de doelmatigheid. Het is dus wel van betekenis om te bekijken hoe wij de verantwoording kunnen verbeteren. Of je dat in collectief verband doet of individueel maakt niet uit. De individuele organisaties, met name de medefinancieringsorganisaties, hebben een strikt verantwoordingsbeleid. Wij hebben speciale instrumenten waar ze aan moeten voldoen in hun jaarverslagen. Ze worden op de voet gevolgd. Met het nieuwe medefinancieringsstelsel gaan wij de organisaties nog beter inkaderen om de controle goed te kunnen doen. Of je daar bovenop voor een hulpactie iets extra's moet doen, waag ik te betwijfelen.

De heer Van Bommel (SP): Bij een actie van zes jaar geleden is er kennelijk veel fout gegaan. Er is geen verantwoording afgelegd. Dan moeten wij ons toch zorgen maken over de laatstgehouden acties, waarbij nog veel meer geld omgaat? Uiteindelijk zullen wij pas over jaren weten of er een goede verantwoording is. Ik roep de minister op om op korte termijn met de SHO nadere afspraken te maken.

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Wij zullen dat doen en daarbij het punt van de late rapportage aan de orde stellen. Daar moet ook een dwangmiddel zijn. Ik wijs erop dat er talloze acties worden gehouden waar veel geld mee gemoeid is en waarvan zonder dit soort problemen een goede verantwoording is gepresenteerd. Wij moeten het niet overdrijven, maar wij moeten dit wel goed aanpakken. Op dat punt ben ik het eens met de heer Van Bommel.

Mevrouw Karimi (GroenLinks): De heer Van Bommel heeft terecht aandacht gevraagd voor deze kwestie. De vrijgevigheid van de Nederlandse bevolking moet gevolgd worden door een juiste verantwoording. De minister zei daarnet dat het geld terug moet als blijkt dat het niet op de juiste wijze is uitgegeven. Volgens mij moet het geld dan juist besteed worden aan de

oorspronkelijke doelen. In het rapport dat door NRC Handelsblad is onthuld, heb ik gelezen dat sommige organisaties de grote druk van media en publiek voor snelle besteding van het geld als een van de redenen noemen waarom op een gegeven moment niet zorgvuldig gehandeld is.

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Wij kunnen pas tot een oordeel komen over het al of niet juist uitgeven van het geld op het moment dat de hulpactie voorbij is. Men kan het geld alsdan niet meer besteden voor tenten, voedsel en medicijnen, voor de eerste dingen die met wederopbouw te maken hebben. Je kunt dan niet meer zeggen dat men het geld op een goede manier moet gaan besteden. Ik hoop dat het niet nodig is. Een sanctie stel je niet in om die ook door te voeren. De bedoeling is dat een sanctie de druk op de ketel houdt opdat de besteding goed verloopt.

Als wij de situatie in Kosovo in herinnering roepen, dan moeten wij denken aan ondoorzichtigheid, een groot aantal vluchtelingen dat zich plotseling verplaatste, en bombardementen. Daar was niet zozeer de snelle besteding een probleem, maar de ondoorzichtigheid. Het was niet duidelijk waar wat gedaan kon en moest worden. Op dit moment hebben wij te maken met de druk om na de tsunami snel aan de slag te gaan. Dat kan een reden zijn, maar ik vind niet dat dat de hoofdreden moet zijn. Hulporganisaties moeten geëquipeerd zijn om onder druk van zware omstandigheden de juiste dingen te doen. Als men dat niet kan, moet men geen hulporganisatie willen zijn. Misschien moet de kwalificatie op dit punt aangescherpt worden. Als het niet lukt, moet men het niet doen en moet men dingen gaan doen waar men wel goed in is. Ik denk dat dit een punt van gesprek kan zijn voor de Samenwerkende Hulporganisaties.

De heer Van Baalen (VVD): Ik vind het een vreemde opmerking van de minister dat sancties er niet zijn om uit te voeren. Sancties zijn daar wel degelijk voor. Als het geld, door een organisatie voor een doel geworven, niet aan dat doel besteed wordt, dan heet dat in accountants-termen "onrechtmatig" en dan moet de overheid consequenties verbinden aan de samenwerking met een dergelijke organisatie. Dat betekent dat er sancties moeten volgen, anders is het veel en veel te gemakkelijk.

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Zo heb ik die opmerking niet bedoeld. Natuurlijk stellen wij sancties in, maar dat doen wij niet alleen omdat wij dan gelukkig iets hebben om door te voeren. Het is een drukmiddel om ervoor te zorgen dat organisaties voorkomen dat wij sancties treffen. Wij hebben nu geen middelen, maar die gaan wij instellen. Dit betekent inderdaad dat wij geld terug gaan vragen. Als men te laat is met de verantwoording of zaken onvoldoende kan verantwoorden, dan zullen wij die gelden terugvorderen. Dat is het instellen van sancties. Ik hoop echter van harte dat het niet zo ver hoeft te komen.

De heer Van Baalen (VVD): Dan is het de vraag of de overheid bij dit soort publieksacties wel moet zeggen dat zij het bedrag verdubbelt. Je moet een eigen beleid hebben voor wat je in een geval als Kosovo of de tsunami moet doen en je moet je afvragen of je dit op deze manier wel oplost. Dat is zonde van het belastinggeld. Nu blijkt in ieder geval dat het geld niet op de

Van Ardenne-van der Hoeven

juiste wijze besteed is. Er moet dus sprake zijn van terughoudendheid, ook bij rampen.

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: Voor alle helderheid: de Nederlandse overheid heeft publiekscampagnes al in geen jaren verdubbeld. Het enige wat wij hebben gedaan, is een klein bedrag toezeggen. Het gaat hier om € 900.000 op een campagne van meer dan 50 mln. Dat is dus een fractie. Hetzelfde is gedaan bij de tsunami. Wij hebben een aanjaagbedrag gegeven om de publiekscampagne zichtbaar te maken. Het verdubbelen is echter al lang voorbij. Het zal veel meer aan het Nederlandse publiek zijn om deze acties te steunen.

De heer **Brinkel** (CDA): De CDA-fractie steunt al degenen die zeggen dat ontwikkelingsgeld, of dat nou via de overheid of via particulieren komt, zorgvuldig moet worden uitgegeven. Ik heb echter wel een vraag aan de minister, want de organisaties die hierbij betrokken zijn, zoals Novib en Rode Kruis, leiden zelf natuurlijk de meeste reputatieschade. En die reputatieschade heeft vervolgens weer consequenties voor het vermogen om zelf succesvolle acties te voeren. Is de minister het met mij eens dat de organisaties in de eerste plaats zelf met een goede oplossing moeten komen en dat zij daar dus een eigen verantwoordelijkheid in hebben? Hoe wil de minister bijdragen aan het bijbrengen van een sterke eigen verantwoordelijkheid voor de eigen boekhouding en de eigen effectiviteit?

Minister Van Ardenne-van der Hoeven: De eigen verantwoordelijkheid om zelf orde op zaken te stellen, is de kern van het debat dat ik met de SHO zal gaan voeren. Ik wil daar echter wel controle op. Die controle is er al, maar die is niet voldoende gebleken. Daar komt met name in het geval van Kosovo bij dat men veel te lang met de boeken rondgelopen heeft, zonder inzicht te geven in wat er echt aan de hand was. Dat werkt buitengewoon belemmerend voor een overheid die controle wil uitoefenen. Mij lijkt dat de SHO nu met een eigen voorstel moet komen. De overheid zal niet gaan opleggen hoe de organisaties het moeten doen, maar ik eis wel verantwoording voor elke eurocent die wordt besteed binnen deze publiekscampagnes, of het nu gaat om publieke gelden of om geld van de Nederlandse overheid. Daar hebben de belastingbetalers en de gevers recht op. Ik vind dat de SHO geen onderscheid moet maken tussen het afleggen van verantwoording aan de overheid en het afleggen van verantwoording aan het Nederlandse publiek.

Gelukkig is al veel geleerd. Er is een financieel reglement en op de website is te lezen waar de middelen naartoe gaan. Ik heb een van de rapporten meegenomen. Tot voor kort was dat ondenkbaar. Ik vind dat het wel een tandje beter kan.

Vragen van het lid Heemskerk aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de uitspraak van de minister dat de meevallers voor de zorgtoeslag kunnen worden ingezet voor de energiecompensatie.

De heer **Heemskerk** (PvdA): Voorzitter. Laat ik meteen

helder zijn: het is geen meevaller, het is een tegenvaller. Vorige week hebben wij bij de begrotingsbehandeling diverse malen gesproken over de vraag wat er gebeurt als de zorgpremies lager uitvallen. De Partij van de Arbeid is daarover helder. Zij wil dat ook de lagere inkomens profiteren van de lagere premie. Dat is nu niet het geval. Lagere inkomens wordt gekort op hun zorgtoeslag. Het gaat daarbij om een groot bedrag: meer dan 250 mln. Dat is een lastenverzwaring voor deze mensen, die toch al weinig hebben.

Bij de begrotingsbehandeling gaf de minister zeer ontwijkende antwoorden. Ik was er daarom buitengewoon verbaasd over dat hij vrijdag voor Radio 1 zei dat het kabinet in december gaat besluiten of het geld dat voor de zorgtoeslag voor de lage inkomens was gereserveerd, zal worden ingezet voor de energiecompensatie van de hogere inkomens. De hogere inkomens profiteren al netto van de lagere premie en krijgen er dan nog een schepje bovenop.

Wij krijgen heel veel brieven van mensen met een AOW-uitkering of met een klein pensioen die erop achteruitgaan. Huurders, scholieren, studenten: iedereen heeft die forse zorgpremie voor zijn kiezen gekregen. Zij moeten eerst meer gaan betalen om daarna nog iets terug te krijgen. Dat laatste wordt dus nu minder. En dan heb ik het rondpompen van geld en de overbodige bureaucratie nog niet genoemd, honderden ambtenaren, met staatssecretaris Wijn erbij. Wij hadden liever meer inzet in de verpleeghuizen gezien. Vindt de minister het een evenwichtige verdeling om meevallers van lagere inkomens over te boeken naar hogere inkomens? Dat is de omgekeerde solidariteit die wij van deze minister kennen.

De gemiddelde marktpremie kunnen wij nu wel berekenen, want de vijf grootste verzekeraars hebben bekendgemaakt wat zij gaan vragen. Dat komt uit op gemiddeld € 1056. Dit houdt in dat vijf miljoen huishoudens € 50 minder krijgen: een tegenvaller van 250 mln. De lagere inkomens krijgen te maken met een lastenverzwaring. Klopt het dat het bedrijfsleven als gevolg van de Zorgverzekeringswet volledig wordt gecompenseerd voor de lastenverzwaring en de lagere inkomens niet?

Minister Hoogervorst: Voorzitter. In mijn hoedanigheid als minister van Volksgezondheid ben ik alleen maar gewend aan tegenvallers. Ondanks mijn beruchte en zuinige beleid heb ik elk jaar per saldo tegenvallers moeten accepteren. De zorguitgaven gaan nog steeds elk jaar met vele miljarden omhoog. Naar het oordeel van de PvdA is dat nog niet genoeg. Meestal heb ik tegenvallers. Zeer onlangs heb ik als gevolg van een rechterlijke uitspraak nog een tegenvaller van 180 mln. mogen incasseren. De rechter werkt ook niet altijd mee. In één middag was dat bekeken.

Maar nu, terwijl iedereen voorspeld had dat de premies voor de nieuwe zorgverzekering zouden uitkomen op € 1300 of meer, heb ik mogen vaststellen dat mijn raming van € 1108 te ruim is geweest. De gemiddelde premie is dus veel lager. Dat is echt een reuze meevaller voor de Nederlandse samenleving. Ik vind het dan toch wel heel knap van de heer Heemskerk dat hij dat als een tegenvaller ziet. Stel dat er onverhoopt inderdaad een premie van € 1300 zou zijn geweest, dan had de heer Heemskerk klaarblijkelijk gezegd dat het een